

Tjekliste til miljøtilsyn med brændeovne og centralvarmekedler til fast brændsel under 1 MW

Kommunale sagsbehandlere kan tage udgangspunkt i denne tjekliste ved fysisk tilsyn i sager om røg fra brændefyring.

Listen er bygget op, så man starter med at tjekke røgen, derefter brændeovnen eller brændekedlen, dernæst brændsel, fyringsteknik og resten af installationen (dvs. skorsten, lysningsareal m.m.) og endelig omgivelserne. Tag udgangspunkt i de spørgsmål, der er relevante.

Husk at sammenholde tjeklisten med den kommunale forskrift, hvis der findes en, ligesom lokalplan, tinglyste vedtægter i en boligforening m.v. kan være relevante at inddrage.

Tjek røg fra skorsten

- Er røgen fra skorstenen næsten usynlig ca. 10-20 minutter efter optænding?
- Ophører evt. lugt fra røgen inden for rimelig tid efter optænding – ca. 10-20 minutter?
- Kan røgen frit forlade skorstenen?

Hvis der svares nej til et eller flere af ovenstående spørgsmål, kan der enten være problemer med brændslet, optændingen eller anlægget (brændeovn/brændekedel inkl. skorsten).

Hvis der er vedvarende mørk eller sort røg, og/eller vedvarende lugt af brænderøg hos naboer, skal det vurderes, om der er et problem med røgnedslag:

- Er der problem med røgnedslag hos naboer?
- Er der vedvarende lugt af brænderøg hos naboen?
- Har naboen automatisk ventilationsanlæg?

Tjek installationens lovlighed (brændeovn eller brændekedel)

- For skorstene installeret før den 1. april 1995 gælder, BR 82 pkt. 10.4.3, side 138, BR-S 85 pkt. 9 side 46 ff., (småhuse, dvs. private boliger) eller andre [tidligere bygningsreglementer](#).
- For skorstene installeret fra 1. april 1995: Lever skorstenen op til bygningsreglementets krav om, at røggassen skal udledes lodret og skal have en sådan højde, placering, udformning og lysningsareal, at der bliver tilfredsstillende trækforhold, og at røgdudledningen ikke giver gener for omgivelserne? (Dette gælder på installationstidspunktet).
- For brændeovne og centralvarmekedler til fast brændsel (brændekedler) under 1 MW installeret fra og med 1. juni 2008: Har brændeovnen/brændekedlen en gyldig prøvningsattest?
- For skorstene installeret fra og med 26. januar 2015 (gælder for fyringsanlæg op til og med 30 kW): Lever skorstenen op til reglerne for skorstenshøjde i Brændeovnsbekendtgørelsen?

Hvis der kan svares nej til et af disse spørgsmål, er installationen ikke lovlig ifølge brændeovnsbekendtgørelsen eller Bygningsreglementet. Installationen skal lovliggøres.

Tjek sod

- Er der sod på glaslågen?
- Er der sort tjæresod i skorstenen?

Hvis der er sod på låger og i skorsten, er det et tegn på dårlig forbrænding – enten på grund af dårlig fyringsteknik eller dårligt skorstenstræk. Inspektion af skorstenen skal foretages af en skorstensfejer. Sod er en indikator for, at der også kan være problemer med røggener hos nærliggende naboer. Årsagen til soden bør derfor findes.

Tjek brænde og optænding

- Er brændslet rent og lovligt? For ovne og kedler fra 2015 og senere: Er brændslet i overensstemmelse med prøvningsattesten?
- Er brændslet tørt?
- Er der muligheder for at opbevare og tørre træet på adressen? Er der brændeskur eller andet tørt og ventileret opbevaringssted, hvor brændslet kan lufttørre, indtil det er klar til brug?
- Er brændslet tilstrækkeligt findelt? Hvis brænde: Er brændet kløvet i stykker, som ikke er større end en vinflaske?

Bed ejeren om at tænde op i brændeovnen/brændekedlen som normalt, og observér fyringsteknik og røgdudvikling fra skorstenen. Vær opmærksom på, at det er frivilligt for ejeren at tænde op, mens tilsynsmedarbejderen er til stede.

- Tilføres der rigeligt med luft fra luftspjæld? Både under optænding og forbrænding. Når der er gang i forbrændingen, må der ikke skrues for meget ned for lufttilførslen.
- Tændes der op fra toppen?

Hvis der svares nej til et eller flere af ovenstående spørgsmål, bør ejeren af anlægget instrueres i at bruge korrekt brændsel og tænde korrekt op. Hvis ejeren anvender ulovligt brændsel, skal kommunen med en indskærpelse sikre, at det ikke sker fremadrettet.

Tjek påfyring og brug af luftspjæld

Ved manuel påfyring:

- Hvad gør ejeren af anlægget ifølge egne oplysninger, når han eller hun lægger mere brændsel på?
- Forekommer der klatfyring?
- Hvordan beskriver brændeovneejeren/brændekedelejeren, at han eller hun bruger luftspjældene? (Hvornår og hvordan?)

Hvis ejeren af anlægget ikke åbner luftspjæld ved påfyring, eller hvis vedkommende lukker luftspjæld næsten helt for at have gløder, der ulmer over natten eller dagen (det, der kaldes at "fyre over natten"), bør kommunen sikre, at vedkommende instrueres i korrekt og hensigtsmæssig brug af luftspjæld. Forbrænding med for lidt tilførsel af luft giver en dårlig forbrænding og dermed flere emissioner.

Ved klatfyring, dvs. påfyring med meget lidt brændsel ad gangen, går ilden tit ud eller næsten ud, og der opstår behov for (gen)optænding flere gange om dagen med deraf følgende gener. Ejeren bør vejledes i, at klatfyring er uhensigtsmæssig.

Nogle fyringsanlæg (visse træpillefyr) regulerer forbrændingen automatisk ved at skrue ned for eller helt lukke for ilttilførslen. Dette kan give røggener.

Tjek skorsten og omgivelserne

- Kan der ske fri fortynding af røgen?
  - Hvis skorstenen er uhensigtsmæssig lav i forhold til omgivelserne, kan der være problemer i forhold til fri fortynding. Notér træers og bygningernes placering i forhold til hinanden. Notér hvis skorsten udmunder lavere end dele af nabobygningerne.
  - Hvis skorstenen er uhensigtsmæssig placeret på taget, kan der være problemer i forhold til fri fortynding. Notér placering i forhold til tagryg, tagets rejsning (høj, lav rejsning, eller fladt tag). Notér vindretning og vindstyrke ved tilsyn.
  - Hvis skorstenen har skorstenshætte på, kan der i få situationer være tilfælde, hvor skorstenshætten forhindrer fri opstigning af røgen.
- Er skorstenen dårligt isoleret?
- Er skorstenens lysningsareal (skorstenens indvendige diameter) for stort, hvilket kan give dårligt træk i skorstenen?
- Gælder for fyringsanlæg til og med 30 kW: For nye skorstene og skorstene, der ændres væsentligt, gælder desuden, at der skal være mindst 15 meter fra skorstenens udmundning til aktive luftindtag i nabohuse. Er der mindre end 15 meter?

Hvis der kan svares ja til et eller flere af ovenstående spørgsmål, så kan der være mulighed for at finde løsningen på problemet med røggener ved at udbedre et eller flere af disse forhold.

Tjek fyringsanlæg

Hvis ejeren af brændeovnen eller brændekedlens fyringsteknik er i orden, og der anvendes korrekt brændsel, og der ikke er problemer med skorstenen, kan årsagen til lugt eller synlig røg evt. findes i en eller flere af følgende forklaringer:

- Er ovnen eller kedlen gammel?
- Er ovnen eller kedlen defekt?
- Er skorstenen og brændeovnen/brændekedlen forkert dimensioneret i forhold til hinanden?
- Er bygningen meget tæt og er der ikke tilstrækkelig ventilation til, at skorstenstrækket kan fungere optimalt? Det kan være årsag til, at skorstenen ikke formår at hive røgen ud. Samtidig kan brug af anden ventilation i huset – fx emhætte – kan også reducere skorstenstrækket.
- Hæmmer sod eller andet i skorstenen røgens opstigning?

Hvis der kan svares ja til et eller flere af ovenstående spørgsmål, så er der mulighed for at finde løsningen på problemet med røggener ved at udbedre et eller flere af disse forhold. Kommunen har mulighed for at udstede påbud om, at visse forhold skal udbedres, medmindre ejeren indvilliger i selv at foretage udbedringen.
